

Tað var tískil ikki bert eitt stríð um at sita við borðendan hjá øllum tryggingartakarunum í P/F Tryggingarfelagnum Føroyum, men eisini um evsta valdið á EIK Banka.

Tað er heldur ikki bert í TF Samtakinum, at stríðst verður um valdið. Eisini í BankNordik eru stórar broytingar framdar. Fyri einum ári síðani varð at kalla øll nevndin skift út, og danska vinnulívskvinnan Stine Bosse gjørdist forkvinna í felagnum. Síðani er strategiin broytt, stjórnin skift út, íslenska tryggingarfelagið Vørður, sum BankNordik átti, er selt og nýggja lívstryggingarfelagið NordikPensjón sett á stovn.

Somu fólkiní ganga aftur

Eitt kent fyribrigdi innan nevndararbeiði í týðandi fyrítøkum er, at somu nøvnini ofta ganga aftur. Føroyar eru einki serdømi ella undantak í somáta. Somu fólkiní sita ofta í fleiri ymsum feløgum, sum tilsamans hava ábyrgdina av fleiri milliardum krónum. Taka vit dømið við nevndini í TF Holding, so sita fráfarni nevndarformaðurin Gunnar í Liða og fráfarni næstformaðurin Jákup Egholm Hansen, eisini í nevndini fyri Eik Banka, sum TF Holding eigur.

Hetta samanfallið millum nevndirnar í TF Holding og Eik Banka er tó burtur, nú formanskapurin skifti í TF Holding. Formaður í nevndini fyri Eik Banka er fyrrverandi tjóðbankastjórin Torben Henning Nielsen, meðan hini umboðini eru starvsfólkavald umboð. Í nevndini í TF Holding finna vit eisini onnur kend nøvn sum Anniku Waag, stjóra í Føroya Bjór, og Jan Müller, fyrrverandi blaðstjóra á Sosialinum, sum eisini er nevndarlimur í P/F Atlantic Petroleum.

Hyggja vit eftir BankNordik er stóðan einki øðrvísi. Kenda vinnulívskvinnan Stine Bosse stendur á odda fyri nevndini og er nevndarforkvinna. Næstformaður er Rúni Vang Poulsen, sum samstundis eisini er stjóri í Smyril Line. Eisini Jógvan Jespersen, sum er stjóri í felagnum Nótaskip, situr í nevndini í BankNordik. Afturat teimum er eisini vald Súsanna Poulsen, sum er stjóri í Hjelmeland Sparebank í Noregi.

Taðerusostatt fyrístørstapartin stjórar og kend vinnulívsfólk, ið mynda nevndirnar í stóru fyrítøkunum í Føroyum.

Ábyrgd og eftirlit við stjórnini

Tá eitt fólk verður valt í nevndina í einum stórum figgingarstovni,

Krøv frá Figgjareftirlitinum

Fyri at verða mettur sum egnaður og heiðurligur (Fit&Proper), krevur Figgjareftirlitið at allir nevndarlimir í figgarstovni til eina og hvørja tíð skal:

- Hava nóg stóra vitan, fakligar førleikar og royndir
- Ikki verða revsaður, undir viðgerð av húsangangi e.l.
- Ikki hava valdað fyrítøkuni tap
- Hava gott orð á sær
- Vera heiðurligur og rættvísur

SAVNSMYND

»Eitt kent fyribrigdi innan nevndararbeiði í týðandi fyrítøkum er, at somu nøvnini ofta ganga aftur. Føroyar eru einki serdømi ella undantak í somáta«

tryggingarfelag ella líknandi, sum umsita stór virði hjá øðrum, so fylgir eisini stór ábyrgd við stóra valdinum. Í kjalarvørrinum á figgjarkreppuni í 2008, har vit sóu at fleiri peningastovnar komu í trupulleikar ella fóru av knór-anum, eru krøvini til leiðslu og nevnd herd.

Í fleiri førum vísti tað seg nevniliga at vera somu feilir í leiðslu og stjórn av peningastovnunum, ið førdu við sær at peningastovnar-nir endaðu í óføri. Ofta tí at felagið tók á seg ov stóran váða á einum marknaði, ið antin stjórnin, nevndin ella bæði høvdu avmarkaða vitan og royndir á og tískil ikki skiltu nýggja váðan, tey tóku á seg. Av somu orsök verða stór krøv eisini sett einstøku nevndarlim-unum og samlaðari nevnd í einari figgingarstovni, tryggingarfelagi ella figgjartilgum holdingfelagi.

Danska Figgjareftirlitið (Finanstilsynet) hevur til uppgávu at tryggja, at limir í stjórn og nevnd í figgingarstovnum lúka krøvini

um førleika og heiðursemi. Millum annað sigur §64 í lógini um figgjarligt virkseml í Danmark, at »Limur í nevnd ella stjórn í einum figgingarstovni skal til einahvørja tíð hava neyðuga vitan, fakligan førleika og royndirnar til at kunna fremja sitt starv ella røkja sín sess í figgingarstovninum, talan er um«. Harafturat verða strong krøv sett til, at limirnir í nevnd ella stjórn seta neyðugu tíðina av til á fullgóðan hátt røkja sitt starv til lítar, og at metingin av neyðugu tíðini tekur atlit til stódd, bygnað og kompleksitet í fyrítøkuni.

Men tað eru ikki bert einstøku nevndarlimirnir, ið skulu lúka krøvini frá Figgjareftirlitinum. Tann samlaða nevndin í einari figgjarfyrítøku skal somuleiðis hava neyðugu vitanina og royndirnar í mun til handilsfrymilin hjá fyrítøkuni og teir váðar, ið fylgja við.

Er talan um ein figgjarfyrítøku, ið er somikið stór, at hon verður mettt sum ein strategisk týðningar-

mikil figgjarfyrítøka, ein sokallað SIFI-fyrítøka, sum verður mettt at vera ov stór og týðningarmikil til at kunna fara av knóranum, eru krøvini skerpað til nevnd og stjórn. BankNordik, Eik Banki og Norðoya Sparikassi eru føroysku SIFI-peningastovnarnir.

Sporini í Føroyum ræða

Orsøkin til, at strong krøv verða sett nevnd og leiðslu í einari figg-ingarfyrítøku, kenna vit tíverri alt ov væl í Føroyum. Tað er nevniliga høvuðsuppgávan hjá nevndini at seta yvirskipaðu og strategisku karmarnar fyri fyrítøkuna. Hetta merkir millum annað at taka avgerðir um handilsfrymilin, at meta um risikoprofilin og kapital-grundarlagið. Tað merkir eisini at seta karmar og skrivligar leiðreglur fyri arbeiðið hjá stjórnini.

Samstundis hevur nevndin skyldu til leypandi at meta, um samlaða nevndin hevur neyðuga vitan og royndir til at tryggja ábyrgdarfullan rakstur og hand-

faring av váða í fyrítøkuni. Tann vitan og tær royndir, nevndin sum minsta krav skal hava, skulu tryggja at hon er før fyri at bjóða leiðsluni í fyrítøkuni av, eitt nú við at seta neyðugar og týðandi spurningar og at verða vandin um tey svar, hon fær.

Endamálið er at tryggja, at tað altið er nevndin, ið hevur valdið í fyrítøkuni, og at leiðslan arbeiðir fyri nevndina. Gamli og kollsigldi Eik Banki er eitt ræðandi dømi um, hvussu illa tað kann ganga. Royndirnar úr Eik Banka, sum eisini eru væl lýstar í dokumentar-sendingini hjá Kringvarp Føroya bankan, vístu týðiliga at nevndin var alt ov veik og hevði ikki neyðugu førleikarnar, dirvi og royndirnar til at siga stjórnini í banka-num móti. Við tí úrsliti, at tað var nevndin, ið arbeiðdi fyri stjóran, og ikki umvent.

Í dag er forstjórin í Eik Banka, Súni Schwartz Jacobsen, eisini forstjóri í TF Holding, stjóri í TF Íløgur og stjóri í TF Ognir. Tískil er neyðugt við sera sterkum nevnd-um at standa ímóti einum stjóra við somikið stórarí ábyrgd.

Milliardir upp til lutakast

Nýliga fráfarni formaðurin í Um-boðsráðnum hjá Tryggingartakarunum, Andrias Ziska, er ein av teimum, ið hava verið kritisk um bygnaðin í øllum TF samtakinum. Serliga atfinningarsamur er hann móti at tað er samanfall millum nevndarlimir í ymsu eindunum í samtakinum, millum annað at somu persónar sita í nevndini í TF Holding og Eik Banka, sum TF Holding eigur. Í útvarpssendingini Radarin hjá Kringvarp Føroya í farnu viku vísti Andrias Ziska eisini á tað óhepna við, at evsti formaðurin í øllum samtakinum kann enda við verða valdur við lutakasti.

Um góðar fimm vikur verður aftur aðalfundur í TF Samtakinum. Tá skal Umboðsráðið, ið telur 35 limir, velja nýggja nevnd í Ognar-felag Tryggingartakaranna, sum eisini er nevndin í TF Holding. Tá nýggj nevnd er vald í TF Holding, skal hon av nýggjum skipa seg. Enda vit í somu støðu, at tað aftur stendur á jøvnum millum partar av teimum seks nevndarlimunum í TF Holding, so verður nýggjur formaður fyri Føroya størsta pengakassa, við ábyrgd fyri fleiri milliardum, aftur valdur við luta-kasti.

Tí mugu vit bara vóna, at óansæð á hvønn valið ella hvønn veg lutakastið fellur, verða tað skikkaði og dugnalig fólk. Til tað er ábyrgd-in ov stór at lata upp til tilvild.

ROGVI@SOSIALURIN.FO

Nevndin í Eik Banka P/F

- Nevndarformaður, Torben Henning Nielsen
- Næstformaður, Jákup Egholm Hansen
- Nevndarlimur, Gunnar í Liða
- Nevndarlimur, Marion Sofie á Lakjuni
- Starvsfólkavalt umboð, Kristian Østergaard
- Starvsfólkavalt umboð, Magnus Emil Poulsen
- Starvsfólkavalt umboð, Margareth Hermansdóttir Dalheim Djurhuus

Nevndin í TF Holding P/F

- Nevndarformaður, Arni Djurhuus Brattaberg
- Næstformaður, Ingeborg Andrea Godtfred
- Nevndarlimur, Annika Waag
- Nevndarlimur, Gunnar í Liða (fyrr nevndarform.)
- Nevndarlimur, Jákup Egholm Hansen (fyrr næstformaður)
- Nevndarlimur, Jan Eiden Müller
- Starvsfólkavalt umboð, Anna Larsen
- Starvsfólkavalt umboð, Elin Heðinsdóttir Joensen
- Starvsfólkavalt umboð, Sonne Mikkelsen